

„EDINOST“
izhaja dvakrat na teden, vsako sredo
in soboto ob 8. uri zjutraj.

„Edinost“ stane:
za vsa leta f. 6.—; izven Avstrije f. 9.—
za 1/2 leta „ 3.—; „ „ 4,50
za 1/4 leta „ 1,50; „ „ 2,25

z „Novičar“-jem:
za vsa leta f. 7.—; izven Avstrije f. 10.—
za 1/2 leta „ 3,50; „ „ 5.—
za 1/4 leta „ 1,75; „ „ 2,50

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nvč., v Gorici in v Ajdovščini po 6 nvč., „NOVIČAR“ po 2 nvč.

EDINOST

Oglasi se računajo po 8 nvč. vrstica v petju; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.

Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu: Piazza Caserma št. 2. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo Piazza Caserma 2. Odpriete reklamacije so proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„V ednosti je moč“.

Viharji se bližajo.

Duri državne zbornice odpro se zopet dne 10. oktobra in gotovo se ne motimo, ako preročujemo že danes, da boče po dvorani našega parlamenta treskalo in gromelo. Saj je že prejšnje zasedanje ostavilo dokaj netiva, tako, da treba le male iskricke, da dobimo mogočen plamen. Predlogi o premembi volilnega reda, zlasti kolikor se tičejo Česke in Koroške, utegnejo raztogotiti in razburiti naše lažiliberalne Nemce. Poslednji se bodo z vsa močjo upirali vsakršni premembi volilnega reda, ker vedo dobro, da se zruši v prazen nič vsa njihova slava, kakor hitro pride ob veljavo zloglasna volilna geometrija, prikrojena le na korist te nepopularne, nižje stanove prezirajoče in zatirajoče kapitalistiške stranke. Koga ima za seboj ta stranka? Četo židovskih kapitalistov in pa okostenele podrtine nekdanje vsemožne avstrijske birokracije — pa sva pri kraji. — Nemški kmet jo sovraži, ker je po-božen in udan veri katoliški; nižje uradništvo na Dunaji jej je obrnilo hrbet, ker vidi, da nemško-liberalni doktrinarni skrbo le za „veliko“; nemško-nacionalna mladina mrzi to stranko zato, ker vidi, da poslednja ne zasluži imena „nemška“, ampak bi se morala nazivati „židovska“; nemški obrtniki jo proklinjajo po vsej pravici, ker je sè svojimi židovsko-liberalnimi načeli upropastila malega obrtnika, izročivši ga na milost in nemilost velikemu fabrikantu; nemški delavci so jej neizprosni nasprotniki že sè svojega socijalistiškega stališča, ki je diametralno nasprotno bitstvu in ciljem kapitalizma; in slednjič mi Slovani — kolikor nas je, brez razločka političnega mišljenja — se jej moramo upirati do zadnjega diha zato, ker

jej je sovraštvo do nas vodilno načelo, ker zanikuje našo ekzistencijo kot važen činitelj v življenju države, ker nam odreka pogoje za narodni obstanek. Išču ta stranka, ki nima nikogar za seboj, in ki je v strogem nasprotstvu do one velike mase prebivalstva, na kojoj jedino se more opirati obstoj države, ta stranka ima v državnem zboru nad 100 poslancev, torej skoraj tretjino. Kako je to mogoče? No, to je prišlo tako, ker so odločilni krogi nekdanj bili — in so deloma še dandanas — polni predsodkov in krivih pojmov o tem, kar treba Avstriji, ter so menili, da so le nemški liberalci tisti steber, na katerega se more opirati država. Ker pa iz vzrokov, gori navedenih ni bilo mogoče utrditi nadvladja nemško-liberalne stranke po naravni poti, prikrojili so volilni red tako, da se resnično javno menenje ne more preriti na dan. In na tem boleha ves naš parlamentarizem, ker sedanje skupine v državnem zboru po svoji večini ne predstavljajo resničnega javnega menjenja. A kaj to briga nemške liberalce! Oni hočejo obdržati v rokah sukno in škarje in zato se bodo srđito uprli vsakemu poskusu premeniti sedanjí volilni red. Ker se pa bodo z druge strani istotako odločno uprli oni, ki se čutijo oškodovane po sedanjem volilnem redu, pričakovati nam je vsakako viharjih razprav, ko pride na dnevni red vprašanje o premembi volilnega reda.

Kot staro netivo ostalo nam je česko vprašanje, odnosno predloga o razdeljevanju okrajev po Českem, kakoršno je menda določeno v tistih nesrečnih dunajskih punktacijah, v katere so privolili staročeski vodje v slabotnem trenutku neumljive slepote, in tako prerezali poslednjo nit, ki jih je vezala z narodom. Ker so

se mladočeski poslanci v deželnem zboru českem sè silo uprli tem nakanam, nameruje baje vlada državnem zboru predložiti takozvano „lex Trautenu“, katera naj bi omogočila vladi snovati nova sodišča preko glave deželnega zbora českega. Kdor pozna in ve, kako ljubosumno in žilavo ume brniti narod česki sleherno svojih pravic, ta si lahko misli že danes, da poskočijo česki poslanci kakor levi po koncu, ako pride res na vrsto ta vladna predloga. Torej tudi ob tem vprašanju je vihar neizogiben.

K staremu netivu pridružilo se je še novo: izjemno stanje v Pragi in predmetjih. Sodba naša o tem koraku vlade je izvestno znana našim čitateljem in uverjeni smo, da menenje poslednjih o tem vprašanju soglašá popolnoma z našim menenjem. Vladi se sicer ni bati, da ne bi večina poslanske zbornice pritrčila nje naredbi; vendar pa jej ta zadeva gotovo dela preglavico. Sitnost nje položnja je bolj moralne naravi: kako utemeljiti pred svetom ta dalekosežni korak. Mimo vlade pride pa v huđe škripece nemško-liberalna stranka.

Nemški liberalci pritrde izvestno izjemnemu stanju, ker jim tako velevala neugasno sovraštvo do naroda českega, ker jih že srđni nagon sili do nasilstva in ker je nadvladje židovskih fabrikantov začetek in konec nemško-liberalnega programa. Oziri na narod česki ali pa na konstitucionalna in liberalna načela, jim torej ne bodo motili nočnega spanja, a pred maso nemškega naroda morajo izgubiti slednjo iskrico spoštovanja, kajti pritrjevati izjemnim naredbam, zajedno pa bahati se pred svetom liberalizmom, to vendar ne gre.

Slednjemu dunajskemu bezirksber-

gorju morajo se torej odpreti oči, da vidi, da takozvana nemško-liberalna stranka igra komedijo z liberalnimi načeli; da je tej stranki liberalizem le plašč, pod katerim se skriva najodurnejša gospodoželjnost na političkem in narodno-gospodarskem polju: njih lastna čutila pridejo v očito nasprotje z nazori velike in široke mase nemškega naroda zlasti na Dunaju. In tako se utegne prigoditi, da vihar, ki nastane pri razpravi o izjemnem stanju, popiše o priliki prihodnjih volitev nemške liberalce razpozorišče parlamentarnega življenja avstrijskega.

In slednjič bodo tudi isti nemški liberalci skrbeli po svoje, da postane prihodnje zasedanje državnega zbora čim viharnejši. Po svojem poveljniku in voditelju prijavili so že namreč neslovenskim narodom, da jih hočejo osrečiti s posebnim jezikovnim zakonom. Slovanskim narodom menda ne treba posebno razkladati, kaj da pomenja „jezikovni zakon“ v ustih nemškega liberalca, saj vedo lahko že iz stare skušnje, da ta mora pomenjati le nemško supremacijo, katere znak bi bil nemški državni jezik, posledica pa polagano ponemčenje nenemških narodnosti. Jezikovni zakon iz rok nemških liberalcev znači torej vsikdar eminentno nevarnost za narodno boječnost nenemških narodov, denimo tudi, da se nam pokaže v blagi in navidezno dobrohotni obliki. In v polnem obsegu moramo pritrđiti „Slovanskemu Svetu“, kateri trdi, da namerovani jezikovni zakon bi tudi tedaj bil nevaren za narodnost našo, ako bi iz njega besedila sledila popolna jezikovna ravnopravnost. Kaj nam pomaga na pr. §. XIX osnovnih zakonov, ako nimamo organov, ki bi ga hoteli zares izvrševati? Kaj b

nosti tožil je neki kmet od Cerknega samemu sebi:

„Da bi človek znal le par nemških besed, bilo bi že bolje, nego tako hoditi po svetu!“ (brez znanja nemščine namreč). — Temu našemu kmetu (kateri je gotovo tudi mene smatral — za Nemca), sem odgovoril, da umejo Nemci po največ le svoje materinščino, a si vsejedno pomagajo po svetu. — Ako on ne znaše nemško, mora pa kdo drugi znati slovensko! — Navzoči Nemeč, kateri je slučajno razumel moje besede, oglasil se je rekoč, da je pač dobro več jezikov govoriti, ter da bi sam rad n. pr. govoril italijansko. — Kratek moj odgovor temu Nemcu je bil, da je res dobro, ako govorimo več jezikov, a pred vsem je treba počtevati rodni svoj jezik. — Imenovan kmet moral se je posluževati tolmačice, ako je hotel govoriti se zdravnikom — in to za drag denar — na čisto slovenski zemlji!

Kakor se mi je pravilo, ima dotični zdravnik uprav lepe dohodke — ali ne bi se morda našel zdravnik domačin, kateri bi napravil potrebno prakso gori pri očku Kneippu, ter se potem nastanil v enakem zdravništvu?

Kakor se mi je pravilo napraviti hočejo za bodoče leto še eno Kneippovo zdravnišče v Kamniku. Sicer me pa ta vest ni razveselila. Lastnik namerovanega novega zdravnišča ima biti namreč neki Kam-

PODLISTEK.

Mesto Kamnik in njega Kneippovo zdravnišče.

Pišo „X“.

V naših listih čujejo se često pritožbe o prevladanji nemščine v upravi kopališč po Slovenskem. Da, celo na Bledu, na tem opevanem „biseru Kranjske zemlje“ šopiri se nemščina tako, kakor kje tam gori ob Reni! —

Temu najlepšemu kraju naše domovine ukazuje tujec — žid, ki je lastnik „kinča nebeskega“. — Nemščina ima še vedno prvo mesto ne le drugod po Slovenskem, ampak tudi na Kranjskem!

A ni mi namen danes govoriti o vseh onih kopališčih po slovenski zemlji, kjer je rodni in mili naš materini jezik suženj — nego izpregovoriti mi je besedo o toplicah v Kamniku, njega Kneippovem zdravništvu in slednjič o imenovanem mestu samem.

Se zdravniškega stališča ne bodem obširneje poročal o najnovejšem Kneippovem zdravništvu.

Iz lastnega prepričanja bi sodil pa, da se hoče za zdravljenje po Kneippovem načinu pač več časa nego si človek misli navadno. Voda tudi ni vsegumogoča — a Kneippovcem v Kamniku pripomore izvestno mnogo tamošnji sveži zrak, ter sploh redno življenje po Kneippovi metodi.

Znano mi je o bolnikih, katerim je zdravljenje pomagalo — seveda čudežev ne more delati ni voda, niti župnik Kneipp. — Kneippovo zdravnišče v Kamniku, združeno s kopališčem, je lastnina nekega tamošnjega domačina, kateri rabi v podpisu svojega priimka tuji „sch“ mesto domači „š“. — Pred časom sem čital v nekem našem listu, da se je napravil na imenovanem zdravništvu zraven nemškega tudi slovensk napis, ter se je to omenjalo z nekakim zadoščanjem. No, da je nad vhodom v kopališče in zdravnišče na čisto slovenski zemlji pod nemškim tudi slovenski napis, zdi se mi „narobe zadoščanje“. — V narodnem obziru — in vrh tega še za drag denar — ne bi se smeli zadovoljiti z vsako malenkostjo — temveč zahtevajmo odločno milemu našem jeziku prvo — če že ne jedino mesto na naših tleh!

Na poslopju zdravnišča v Kamniku vidiš samo nemšk napis; zdravniške knjižice, listki (marke), vsi notranji napisi — vse to je le v blaženi nemščini! Ako pomislimo še, da sta zdravnik in polivač (Bademeister) trda Nemca, da ne znata oba skupaj niti ene same slovenske besedice — potem moramo res dvomiti, je-li Kamnik res na čisto slovenski zemlji! — A to še ni vse: gostilničar (čemu rabi tujko restavrater?) kopališča je tudi trd Nemeč, kateri se je izrazil pred časom, da bi bilo treba vse Slovence spraviti v velik top ter ga zažgati!

Nad stanovanjem lastnika kopališča, zunaj mesta, kaže nam nemšk napis lastnika, kot častitelja blažene nemščine. Na istem poslopju kaže ti napis v nemščini pot v gozdno sprehajališče (Waldpromenade) ter naznanja čudežem se rodoljubu, da je tu selo (vsa) Münkendorf (Mekine). — Vse je toraj tako kot kje tam gori v Germaniji, da bi človek moral misliti, da je na krasni naši zemlji Nemeč gospod, Slovenec pa — zuženj! —

V tekočem letu je obiskalo do dne 15. septembra imenovano kopališče čez 650 bolnikov, po ogromni večini Slovencev, med katerimi lepo število gg. duhovnikov. — Nemečev je bilo primeroma malo (ako ni morda vodstvo toplice prištevvalo k Nemcem vse tiste Slovence, ki kaj radi in brez vsake potrebe čebrijajo po nemški). Izven tega je bilo še nekaj družih Slovanov, Italijanov ter kak posamezen Francoz ali Anglež.

Ker je bilo toraj ogromno število gostov toplice in Kneippovega zdravnišča Slovencev, odnosno Slovanov, zdi se mi še posebe čudno, da se od vodstvene ter ob enem lastnikove strani ne daje nikaka veljava našem jeziku. — Neki naš svečenik (ako se ne motim, zelo odlični duhovnik) mi je rekel v polivališči:

„Žalostno res, da si je moči tu pomagati edino le z nemščino!“ —

V moji in pa nekega Nemca navzoč-

C. kr. notar
Dr. Joahim Zencovich
 odprl je
 svojo pisarno v Trstu
 via S. Spiridione št. 3, I. n.

KDOR NE VERUJE
 naj pride pogledat, da se prepriča o
 resnici,
Cene so
 znatno znižane in ne-solidnejše blago,
 n. pr.: blago za moške obleke, majo,
 veliki in mali ogrtači za zimo, bar-
 hant (frestajn) raznih vrst, platno, ko-
 tonina, musolin in razni drugi manu-
 fakturski izdelki pri
T. Vidrichu,
 Corso, 18. 104-3

Alojzije Suppanz
 urar, Corso št. 39. 84-104
 Prodaja in popravila ure.

DROGERIJA
 na debelo in drobno
G. B. ANGELI
 TRST
 Corso, Piazza delle Legna 1.
 Odlikovana tovarna čopičev.
 Velika zaloga oljnatih čer, lastni izdelki.
 Lak za kožije z Angleškega, iz Francije,
 Nemčije itd. Velika zaloga finih barv (in
 tubetti) za slikarje, po ugodnih cenah. —
 Lesk za parkete in pode.
Mineralne vode
 iz najbolj znanih vrelcev,
 kakor tudi romanjsko žveplo za žve-
 pljanje trt. 104-12

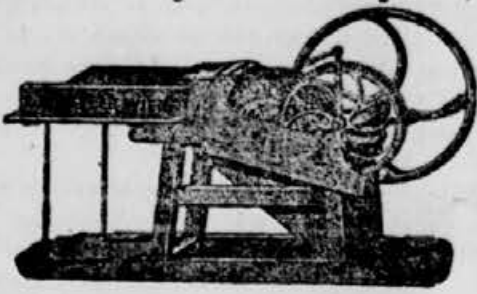
Se rabi 40 let v mnogih blevih, kadar
 krave ne marajo jesti, kadar imajo
 slabo prebavo, v svrhu zboljšanja
 mleka in da krave dajo več
 mleka. (II.b)

KWIZDIN
 Korneuburški
 redilni prašek za živino
 Dobiva se v lekar-
 nah in drogeri-
 jah Avstro-Ogrske.
 GLAVNA ZALOGA:
Fr. Iv. Kwizda
 c. in kr. avstr. in kr. rum. dv. založnik,
 okrožni lekar Korneuburg, Dunaj.

Paziti je na zgornjo varstveno znamko
 in zahtevati izrecno
Kwizdin Korneuburški redilni
 prašek za živino.

Tinct. capsici compos.
 (PAIN-EXPELLER)
 se priloža v Richterjevi lekarni v Pragi
 (v zalogi odlikovane lekarne
 Praxmarer v Trstu, P. Grande)
 obče poznano holecine ublažujoče
 drgajanje, dobiva se po večini
 lekarn v steklenicah po gl. 1.20,
 70 in 40 kr. Pri kupovanju treba
 biti previdnim in je vnaprejeti le
 take steklenice kot pristne, ki so
 prevedene z „sidrom“ kot varstveno znamko.
 Osrednja razpošiljalnica:
 Richter's Apotheke z. Goldenen Löwen.
 Prag. 43-27

Vsi stroji za kmetijstvo, vinarstvo in prirejanje
 mošta iz sadja!

Mlatilnice, vitelji, trijeri,
 mlinci za čiščenje žita, slamoreznice,
samotvorni aparati proti
peronospori, stiskalnice groz-
 dja in oliv, stiskalnice sadja, mlinci
 za sadje, potrebščine za kletarstvo,
 sesalke za vse potrebe, kakor tudi
vsi stroji za kmetijstvo,
 vinarstvo in izdelovanje
 vina iz sadja

prodaja v najboljši in najnovejši sestavi
IG. HELLER, DUNAJ,
 20-1g 22 Pratestrasse N. 78.
 Cenike z obilnimi podobami v hrvatskem, nemškem, italijanskem in slovenskem jeziku
 zastoj in franko.
 Najkulantnejši pogoji. — Jamčenje za dobro delo. — Pošilja se tudi na poskušajo.
Cene so zopet znižane. Prekupci dobijo visok rabat.

Papir za cigarete
„CLUB“
 PATENT
 S. D. Modiano
 v Trstu.
 Permanentno razpečevanje.
 Spričavalo analize.
 Podpisani profesor pri kemičnem laboratoriju trgovin-ke in nautične akademije
 izjavlja s tem, da je podrgel mikroskopični preiskavi papir za cigarete tvrdke S. D.
 Modiano ter je spoznal, da je isti sestavljen iz čistega lana; pri nadaljnjem preiskovanju
 se je prepričal tudi, da je popolnoma brez glicerina in da jeden kvadratni meter tehtal le
 9.284 gramov. — Izjavlja torej, da je papir za cigarete tvrdke S. D. Modiano jeden naj-
 boljnjih in da je isti popolnoma brez zdravlju škodljivih tvarij. 24-22
 Trst, 19. aprila 1893. Prof. Avg. Vierthaler.
 Je na prodaj po vseh tabakarnah in papirnicah.

Raznovrstne sode vseh velikosti
 rabljene in nove
ZA VINO, ZELJE, SLIVE itd.
 prodaja po primerni ceni
FRAN ABRAM v TRSTU
 via S. Francesco 22. 4-3

Škropilnice in žvepljalke za trte
 inženirja Živica,
 mlinci in stiskalnice za vino,
 sesalke ali pumpe za vsako rabo, cevi vsake vrste
 in pipe, motori (ali stroji za gonitev drugih strojev) na par
 in s petrolejem, kakor tudi raznovrstne druge stroje
 in vse za stroje potrebno
 se dobiva zmiraj v zalogi tvrdke
Schivitz & Comp.
 (Živic in družb.)
 V TRSTU — via Zonta 5 — V TRSTU.

C. kr. dvorna lekarna
Ivana Mizzana
 VIA CAVANA V TRSTU.
 Podpisani naznanja sl. občinstvu, da je prevzel
 gori omenjeno lekarno od dedičev pok. Benedetta
 Vlach-Minussija, priporočajoč se najtopleje in ob-
 ljubljivo natančno potrebo z umerjenimi ce-
 nami. Članom „Delalskega podpornega društva“
 pa naznanja še posebej, da mu je odbor istega
 dovolil sprejemati recepte od njih v slučaju, ako
 njim takšne društvena zdravnik predpišeta. Za
 slučajne lekarske potrebe se priporoča
 104-4 **Ivan Mizzan.**

Vozni listi in tovorni listi v
Ameriko.
 Kraljevski belgijski poštni parobrod
„RED STEARN LINIE“ iz Antverpena
 direktno v
New Jork & Philadelfijo
 koncesijonovana črta, od c. kr. avstrijske
 vlade. Na vprašanja odgovarja točno: kon-
 cesijonovani zastop 50-30
„Red Star Linie“
 na Dunaju, IV Weyringergasse 17
 ali pri
Josip-u Strasser-u
 Stadt-Bureau & commercialer Correspondent
 der k. k. Oesterr. Staat-bahnen in
 Innsbruck.

Glasovita
 radi svojega učinka, odliko-
 vana radi svojih zdravilnih
 lastnosti z častno diplomom
 in zlato svetinjo na razstavi
 v Londonu in Parizu, z zlato
 svetinjo v Bruslju in Tu-
 nisu.
Želodčeva tink-
tura lekarja G. Piccolija
 v Ljubljani je vspešno **di-**
jetično sredstvo,
 katero krepi in zdravi želo-
 dec, kakor tudi opravlja pre-
 barnih organov izbornu po-
 spešujo.
 Izdelovatelj razpošilja jo proti
 povzetju zneska v zabojih po
 12 steklenic za 1 gl. 36 nč.,
 po 55 steklenic (zaboj tehtal
 5 kigr.) za 5 gl. 26 nč. — Poštno plača vedno
 naročnik. 12-12

Zaloga Dunajske tovarne
pohištva
IGNAC KRON & COMP.
 V TRSTU
 Via Canal grande, vogal ulice S. Nicolò
 priporoča 13-12
 svojo velikansko zalogo pohištva
 najsolidnejše kakovosti v najmoder-
 nejših modelih po tovarniški ceni.
Pismeno jamčenje!
 Velika zaloga pohištva
 iz železa vsakovrstne kakovosti
 zmiraj popolnoma vrejena.
 Da zamore p. n. občinstvo tudi zunaj
 Trsta zbrati si solidno pohištvo v
 raznovrstnem stilu, razpošiljam moj
 novi cenik na zahtevo v katerikoli
 kraj gratis in franko.

Zadnji mesec. Inomostske srečke à 50 nč. **Zadnji mesec.**
 glavni dobitok **50.000** goldinarjev.
 Srečke à 50 nč. priporočajo:
 Gius. Bolaffio, Alessandro Levi, Mandel & C., Daniele Levi & C., Girol. Morpurgo, Ig. Neumann, M. Nigris.